

Foranderlige følelser for teknologi

AF SIDSEL BJERRUM FOSSAT

SLAGMARK #80

SIDER: 155-157

Luke Fernandez og Susan J. Matt

Bored, Lonely, Angry, Stupid: Changing Feelings about Technology, from the Telegraph to Twitter

Harvard University Press, 2019

Luke Fernandez og Susan J. Matt har kigget længe ned i deres smartphones, googlet, været på Facebook, lagt billeder ind på Instagram og haft en mening på Twitter. Men de har også kigget op, set hinanden i øjnene og spurgt sig selv om, hvad teknologien mon har gjort ved dem? Hvordan havde deres følelser, forventninger og opførsel forandret sig?

Denne undren er der kommet en spændende bog ud af. De spørgsmål der rejses, rækker videre end mange historiske analyser efter den sproglige vending, som bliver ved undersøgelser af diskurser, italesættelse og debatter. Fernandez og Matt nøjes ikke med at spørge om, hvilke følelser ny teknologi vækker, men om teknologien skaber og ændrer amerikanernes indre liv og selvopfattelse. Det er et omfattende spørgsmål, som bogen ikke giver noget helt klart svar på. Analysen er nærmere afsøgende og undersøgende fremfor egentligt konkluderende. Spørgehorisonten er nutidsorienteret, og det der virkelige interesserer de to, er Twitter i langt højere grad end telegrafene (der nok primært tilføjer titlen allitterationens schwung). Det er altså ikke på den måde en historiebog, men et værk der giver historiske perspektiver på en nutidig problemstilling.

Forfatternes tone er gennem hele bogen let, essayistisk, og de mange citater fra amerikanske hverdagsliv gør fortællingen vedkommende og levende. Kludetæppet af stemmer og erfaringer efterlader dog også i nogen grad et anekdotisk indtryk. Kilderne til undersøgelsen er et potpourri af breve, dagbøger og erindringer suppleret med 55 interviews med amerikanere i forskellige aldre hovedsageligt fra Utah.

Bogens kapitler undersøger selvoptagethed, ensomhed, kedsomhed, opmærksomhed, ærefrygt og vrede - alle de negative følelser der optager sindene i debatten om de mange elektroniske skærme og sociale medier.

Kapitlet om den selvoptagethed og narcissisme som de sociale medier synes at bringe med sig tager sit udgangspunkt i en af protestantismens kærnedryder nemlig afstandtagen fra forfængelighed og stolthed. Der er nok af gode eksempler på opbyggelige fortællinger om, hvor skidt det gik Miss Patty Proud og andre små piger, der førte sig frem i smukke kjoler eller pæne sko. Vejen til nutidens moralske fordærv finder forfatterne i modernitetens nye teknologier, brevskrivning og fotografiet. Et særligt interessant eksempel på denne nye og meget bevidste selvsceneargøvelse er Frederick Douglass, der i 1860'erne og 1870'erne lod sig afbilde et utal af gange. Douglas var sort og så fotografiet som en mulighed for at portrættere sig selv og andre sorte som frie og lige borgere på lige fod med hvide. Hans fremtoning på fotografierne giver indtrykket af velklædt borgerlighed, og ansigtet der er lagt i alvorlige folder, har et tænksomt næsten aristokratisk udtryk. Dette stod i skarp kontrast til samtidens fremstillinger af sorte som beskidte og primitive. Fotografiet havde for Douglass yderligere den fordel, at det loyalt og objektivt kunne fremvise ham som han selv ønskede det, frem for at han var overgivet til en hvid kunstners (manglende) evne til at se forbi racestereotyper. På samme måde kan nutidens selfies og blogindlæg ses som mere end en poleret og selvoptaget se-mig tendens. Aktivistiske bloggere og feministiske hashtags kan på samme måde, portrætterne af Douglass virke kritiske og frigørende. På den måde lykkes det Fernandez og Matt at komme videre end de mest gængse fortællinger om forfald, selvom de begreber de tager fat i primært, har en negativ klang.

Bogen er på mange måder en meget amerikansk bog. Det er den med fuldt overlæg, og forfatterne understreger gang på gang at de undersøger "American emotional style". Selvom mange af de følelser der omgiver de sociale medier, er særdeles velkendte for en dansk læser, så er der også flere forskelle. Den mest iøjnefaldende er nok, at bogen faktisk handler en hel del om Gud. Særligt Hans (der åbnes ikke i

særlig grad op for forskellige historiske religiøse kontekster i Guds eget land) fravær forekommer at føles stærkere i en amerikansk SoMe sammenhæng. På amerikansk giver fungerer det fremragende at reflektere over udviklingen fra den historiske følelse af “awe” til det moderne “awesome”. På dansk ville man også kunne undersøge forandrede følelser af ærefrygt, men historien ville formentlig blive en anden. Hvilket blot understreger bogens gennemgående pointe om, at følelser ikke er universelle, naturgivne eller statiske, men netop forandres og udvikles i forbindelse med samfund, økonomier og teknologier.

Sissel Bjerrum Fossat er Museumsinspektør, ph.d., ved Odense Bys Museer